

Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet
Avdeling for IKT og fornying
Postboks 8004 Dep
0030 Oslo

Oslo, 13.10.2011
Deres ref.: 11/1947, Vår ref.: 11/1332-2
Saksbehandler: Rune Gløersen
Avdeling for IT og metode

Høring - Styring, forvaltning og finansiering av nasjonale felleskomponenter i offentlig sektor

Statistisk sentralbyrå (SSB) har med interesse gjennomgått rapporten Nasjonale felleskomponenter i offentlig sektor, og gir med dette tilbakemeldinger på rapportens områder:

- a) Finansieringsmodell
- b) Opprettelse av faste samordningsfora
- c) Sentrale videreutviklingsbehov
- d) Normering av forvalterrollen
- e) Helhetlig prioritering i en felles arkitektur
- f) Økt fornyingstrykk

Finansieringsmodell

Formålet med felleskomponentene er at de skal kunne nyttes som en felles infrastruktur for offentlige IT tjenester, enten som teknisk funksjonelle løsninger eller som felles kilde til informasjon. Etter SSBs oppfatning er det viktig å identifisere og nøkternt anslå den samlede, samfunnsøkonomiske nettogevinsten ved ulike felleskomponenter før de utvikles. Direktoratet for forvaltning og IKT (DIFI) foreslår flere virkemidler som kan støtte opp om slike analyser, herunder etablering av ulike samarbeidsfora og utarbeidelse av egne veiledere i nytte-kostnadsanalyser på området. Det er imidlertid uklart hvor ansvaret for å gjennomføre slike analyser skal ligge, og det er derfor en fare for at en viktig del av beslutningsgrunnlaget blir for svakt.

SSB mener at felles infrastruktur som hovedregel bør finansieres i form av direkte bevilgning til forvaltning og utvikling av felleskomponentene. Vi er skeptiske til mer eller mindre kompliserte modeller basert på et anslått gevinstpotensiale for den enkelte sektor, spleiselag mellom ulike etater etc. Ulike etater og sektorer vil ha ulike muligheter for å realisere gevinster når en felleskomponent tas i bruk, avhengig av hvor etatene er i sin tjenesteutvikling. Å styre etter potensielle gevinster fordelt ned på de ulike felleskomponentene er både komplisert og ikke nødvendigvis hensiktsmessig.

Finansieringsmodellen må også ta hensyn til etatenes kostnader knyttet til å tilrettelegge sine systemer, rutiner og organisasjon for å ta i bruk en felleskomponent.

Samordningsfora

DIFI foreslår å etablere et "konsensusfremmende og forpliktende" utvalg på både departementsnivå og toppledernivå i etatene/virksomhetene, i tillegg til ulike underutvalg. SSB finner det ikke naturlig å gi synspunkter på den organisatoriske samordningen mellom departementene, men vi vil peke på at den foreslåtte

samordnings- og styringsstrukturen samlet virker både for omfattende og ”topptung”. I det siste ligger bl.a. en fare for at avgjørelser, også av mer teknisk karakter, blir tatt på for høyt nivå.

SSB har merket seg at rapporten fremhever virksomhetsarkitektenes rolle i å analysere hvordan ny funksjonalitet i felleskomponenter kan påvirke fornyings- og gevinstpotensialet i etatene. Dette er et syn SSB støtter.

De foreslåtte felleskomponentene er uensartet. Tre av dem utgjør grunndataregistrene, mens de to andre er tekniske løsningskomponenter i oppbyggingen av elektroniske tjenester. Dette krever ulike roller og kompetanser i samordningen. Behov og mandater for eksisterende samarbeidsforum bør gjennomgås. For eksempel deltar SSB i Samarbeidsforum for Enhetsregisteret. Dette forumet kan eventuelt utvides til et samarbeidsforum for grunndataregistrene og innrettes etter nye, ønskede formål.

Sentrale videreutviklingsbehov

SSB støtter forslaget om å etablere de fem nevnte systemene/registrene som felleskomponenter i første omgang. Våre behov vedrørende bruken av felleskomponentene og eventuelle ønsker om videreutvikling er gjort kjent i dagens tilknyttede fora. De refereres kort her.

Enhetsregisteret: Generelt kan kvalitet på innholdssiden og sammenheng/konsistens mellom felleskomponentene forbedres.

Folkeregisteret: Det bør henvises til programmet for Modernisering av folkeregisteret. Det blir også viktig å opprette et kvalitetsmessig godt testmanntall for systemtester fra tilknyttede tjenester.

Matrikkelen: SSB har behov for at kvaliteten på informasjon i Bygningsdelen i Matrikkelen (inkludert boligdelen) heves.

Altinn: SSB følger planene om å ta i bruk Altinn som sentral datafangstportal, både fra næringslivet og kommunene i Kostra samarbeidet. Altinn er således en svært viktig komponent for SSB. DIFI vektlegger at det skal legges til rette for ”Kapasitet til å ivareta eksisterende tjenesteeieres behov”. For SSB er følgende forhold spesielt viktige:

- Terskelen for å rapportere statistikk må være så lav som mulig. Enklest mulig innlogging er derfor svært viktig.
- SSB samarbeider med andre etater om gjenbruk av informasjon. Godt utbygde samhandlings-tjenester er derfor viktig.
- Effektiv gjenbruk av informasjon krever god og tilgjengelig dokumentasjon. Dette krever ivaretagelse av god metadataflyt, og en hensiktsmessig tilgang til rett dokumentasjon og de riktige metadata. SERES’ rolle i samvirket med Altinn er derfor viktig.

Felles infrastruktur for e-ID i offentlig sektor: Det er viktig for SSB at vi har enkle og brukervennlige løsninger for autentisering og autorisering for våre brukere. Dette løses ved en optimal utbredelse og bruk av eID blant våre respondenter, og at vi kan tilby enkel pålogging på lavere sikkerhetsnivå enn 3 og 4. Vi er derfor opptatt av incentiver for økt bruk av eID gjennom enkel tilgang til gode offentlige tjenester gjennom ID-porten.

Normering av forvalterrollen

Forvalterrollen følger i utgangspunktet grunnleggende styringsprinsipper mht. linjeansvar og mål- og resultatstyring i offentlig sektor (Prinsipp 1). Registrene som er foreslått som felleskomponenter skiller seg fra de øvrige ved at de forvaltes i henhold til et lovverk, og er knyttet til forvaltning innenfor ulike sektorer/områder. Her har normering av forvalterrollen mye for seg, for å sikre mest mulig ensartet praksis og tilgjengelighet med tanke på gjenbruk av informasjonen, i tråd med prinsipp 5 om overordnet tverrsektorielt ansvar - dvs. at departementer og underliggende etater som forvalter nasjonale felleskomponenter har et tverrsektorielt ansvar for at disse utvikles og er tilgjengelig på en best mulig måte for offentlig sektor samlet.

For tekniske felleskomponenter som eID, komponentene i Altinn og kommende elektroniske felleskomponenter som kan benyttes for å sette sammen ulike tjenester slik som signaturtjenester, tilgang til postkasser og elektroniske adresser, metadata i SERES, krypteringsløsninger mv., er det et spørsmål om

man ikke bør gå lenger i retning av å etablere en felles forvaltningsorganisasjon for denne typen komponenter. Erfaringene hittil tyder på at det er svært krevende å bygge nødvendig kompetanse på alle felt som er nødvendige for å kunne sikre levering og videreutvikling av denne typen komponenter og tjenester med høy kvalitet.

Helhetlig prioritering i en felles arkitektur

SSB er enig i forslaget om utvikling av felles arkitektur.

Å inkludere nåværende standardiseringsråd som et fagutvalg inn i den foreslåtte strukturen synes fornuftig. En konsekvens av dette bør også være bedre tilgjengelighet og samordnet bruk av forvaltningens klassifikasjoner og standarder.

Økt fornyingstrykk

Foreslått styringsstruktur med SKATE som nøkkelorgan er allerede etablert for dette formålet og synes å fungere godt. Det er viktig å bygge videre på få, etablerte organer, og heller se på tiltak for at disse skal bli mer dekkende eller fungere bedre, fremfor å etablere nye.

I tillegg kan det være grunn til å vurdere et kompetanse- og nettverksprogram for det operative nivået, for eksempel for virksomhetsarkitekter, løsningsarkitekter/systemutviklere og saksbehandlere.

Med vennlig hilsen

Hans Henrik Scheel
administrerende direktør